

LA PRESÓ DE PILATS

La Torre del Pretori, formava part del Fòrum provincial romà construït el segle I d. C. durant l'època de l'emperador Vespasià.

Més enllà de l'època romana i visigòtica, amb el nom de Castell del Rei, fou utilitzat com a centre de reclusió a mitjan del segle XVII i posteriorment, des de mitjan del segle XIX, esdevindrà la presó provincial de Tarragona.

Les cel·les de la presó de Pilats tenien capacitat per a acollir una població reclusa d'entre 70 i 100 interns.

L'any 1926, l'Estat declara el pretori d'August o castell de Pilats com a monument nacional i el posa sota la seva inspecció i vigilància. Tanmateix, la seva funció de presó provincial es mantindrà fins a l'any 1953.

El dia 22 de juliol de 1936, com a conseqüència del sollevament militar contra el govern legítim de la República, militants anarquistes de la ciutat, esperonats per milicians armats vinguts de Barcelona, obriran les portes de la presó i alliberaran tots els reclusos sense distincions, tant polítics com comuns.

Tanmateix, quatre dies més tard d'aquesta acció que simbolitzava la revolució, ingressarà el primer intern acusat d'activitats feixistes, la presó es tornava a omplir.

Al marge de la repressió revolucionària incontrolada i extrajudicial que ocasionarà 327 víctimes a la comarca del Tarragonès, durant els anys de la guerra civil, de la presó de Pilats sortiran per a ser afusellats els 8 sentenciats a penes de mort pels Tribunals Populars, 6 dels quals eren militars acusats de rebel·lió.

Durant els 30 mesos de la guerra civil passaran per la presó de Pilats més de 550 persones, amb un moviment d'interns que anirà des del mínim del dia 15 d'octubre de 1936, amb 11 reclusos, fins al màxim del dia 26 de juny de 1938, amb 489 empresonats, molt per sobre de la seva capacitat.

Aquesta situació de col·lapse que es registrarà l'estiu de 1938 obligarà a la utilització transitòria com a centre d'internament de l'església de la Trinitat, localitzada a la mateixa plaça del Rei.

El dia 15 de gener de 1939, l'entrada de les tropes franquistes a Tarragona marcarà l'acabament de la guerra i l'inici d'una nova onada repressiva, ferotge i sistemàtica.

La presó de Pilats continuarà essent el centre del sistema penitenciari de les comarques tarragonines, que davant les massives detencions, s'haurà de complementar amb l'habilitació del convent carmelita de la Punxa i, del convent de les Oblates com a centre de reclusió de dones.

Des de 1939 fins a 1945, més de 650 condemnats a pena de mort sortiran de la presó de Pilats per a ser afusellats en el turó de l'Oliva.

Durant l'any 1939, a la presó s'hi arribaran a encabir 1.361 presoners. La saturació era indescriptible i el col·lapse del centre també. Els interns havien de dormir per les escales, gairebé un damunt de l'altre. La higiene era molt deficient i la roba no es rentava. Si no era per l'ajut dels familiars, el pres es podia estar anys amb la mateixa roba sense rentar.

L'escassa ventilació, l'amuntegament dels reclusos i la falta d'higiene provocaren l'aparició de la sarna, els polls i les xinxes, amb la consegüent propagació de malalties infeccioses. L'alimentació, era del tot insuficient: dues menjades al dia a base de cigrons.

Aquestes condicions de vida infrahumana en les quals malvivien els reclusos serà la causa de la defunció de més de 70 interns.

Només durant l'any 1939, seran internats en les presons de Pilats, la Punxa i les Oblates, més de 6.200 persones, amb una mitjana d'ingressos mensuals de 520 reclusos. L'any 1943 encara hi havia a

la presó de Pilats 585 reclusos, un any més tard es registraven 340 interns i al final de l'any 1945 el nombre d'empresonats s'havia reduït a 212.

La presó de Pilats restarà en funcionament fins a l'any 1953, quan s'inaugurà la nova presó provincial de l'Avinguda República Argentina.